

Telegraful Român

Organ național-bisericesc. — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andrei Șaguna
APARE SĂPTĂMÂNAL

Soartea credincioșilor noștri din America

Un mare număr de frați de-ai noștri trăesc respirați prin țări îndepărtate, iar aici în țară avem locuitori de diferite limbi și religii. Li tratăm pe aceștia cu respect și omenie, și așteptăm ca și frații noștri îndepărtați să fie tratați la fel. Dar mulți dintre românii de peste hotare duc o viață grea. Datoria noastră e să ne interesăm de soartea lor și să-i ajutăm în lupta grea pe care o poartă pentru păstrarea graiului și a credinței, care sânt singurele legături cu frații lor din patrie.

O elementară datorie față de frații îndepărtați este să le cunoaștem referințele vieții și nevoile lor.

Presă națională își îndeplinește această datorie, dar uneori publică și știri eronate despre frații de peste hotare.

Mai recent este cazul marelui ziar național: *Universul* din București, cu articolul: *Episcopatul român din America de nord*, dela 2 Iulie a. c.

Se aminteste în acel articol că parohiile ortodoxe din Statele unite au ținut un congres bisericesc la 30 Octombrie 1932 în Cleveland. Preotul misionar Ioan Stănilă a făcut acolo propunere, că deoarece românii americani în anul 1918 au rupt legăturile bisericești cu Mitropolia Sibiului și au recunoscut pe mitropolitul Ungrovlahiei de șef suprem bisericesc, coloniile bisericești cari mai există azi în Statele unite, să treacă sub jurisdicția canonică a I. P. S. Patriarh Miron, având a lua prin aceasta și titlul de «Episcop al Americii» și să le trimită un delegat autorizat care să-i păstorească.

Autorul anonim al articolului din *Universul* comentează această propunere, menită a salva sufletele credincioșilor noștri și prestigiul zdruncinat al bisericii noastre dela credincioșii de peste Ocean.

Congresul dela Cleveland dela 30 Octombrie 1932 s'a ținut la două

săptămâni după Congresul național bisericesc dela București, unde s'a decis că, potrivit canoanelor și legii bisericești, Mitropolitul Ardealului se va îngriji și mai departe în calitate de Ierarh canonic de parohiile noastre din Statele unite până la instituirea legală a unui episcop misionar pentru credincioșii din America de nord.

Astfel stând lucrurile, ultimul cuvânt în chestia jurisdicției în America îl are decizia Congresului național bisericesc din București, iar nu propunerea preotului Ioan Stănilă, cum crede autorul anonim al *Universului*, care încearcă o mistificare vădită.

Dar e cazul să lămurim rostul și înțelesul hotărârii dela Jounstown din anul 1918.

Atunci ne găsim în toiul războiului mondial. Legăturile bisericești ale Mitropoliei Ardealului cu parohiile din America erau întrerupte. Statele unite au intrat în război cu lozincă desrobirii popoarelor asuprite.

Atunci românii americani, urmând exemplul polonezilor, al slovacilor și al altor naționalități încetușate, fiind încurajați de refugiații ardeleni și de reprezentanții cauzei naționale din Vechiul regat, s'au întrunit la Jounstown în 1918 și au declarat că nu mai recunosc legăturile cu stăpânirea maghiară, nici cu biserica ardeleană câtă vreme aceasta se mai găsește în Ungaria.

În: *Petiția Episcopiei ortodoxe din Statele unite ale Americii de nord către președintele Woodrow Wilson*, la pagina 16 se scrie:

«Prima sedință a Congresului se ține în 9 Martie, în biserica Sfintei Treimi din Jounstown. Imputernicitii și trinișii poporului, după un scurt sfat, într'un glas și simțire hotărăsc ruperea legăturilor politice și bisericești cu Mitropolia și guvernele din Austria și Ungaria și în fața sfântului altar depun jurământ de credință Ro-

mâniei și iscălesc hrisovul, prin care toate bisericile din America se închină și supun Mitropoliei din București — până când Transilvania mai stă sub stăpânirea ungurească».

Iar Hrisovul de închinare și supunere a Românilor ortodocși din Statele unite ale Americii de nord către sfânta Mitropolie a Ungrovlahiei spune textual:

«Noi mai jos iscăliții preoți și mireni, trimișii și imputerniciții poporului și bisericii ortodoxe din Statele unite ale Americii de nord, întruniți în sobor obștesc, pătrunși de simțământul dreptății și al dragostii de neam;

Socotind că toți suntem din ținuturile românești, robite de unguri

Hotărâm

că nimeni dintre noi, fiii bisericii române ortodoxe din America, nici preot, nici mirean, de azi înainte să nu mai fie supus și nici să mai aibă nici un soi de legătură cu Mitropolia ortodoxă din Ungaria și Transilvania, legăturile ce au fost să se rupă și numai atunci să fie statornicite iarăși, când Transilvania și ținuturile românești din Ungaria vor fi desrobite, făcând parte din Regatul liber al României». (Op. citat pagina 24).

Laudă și recunoștință românilor americani pentru această hotărâre!

Hotărârea atât de categorică și explicită, e tradusă și în limba engleză și orcare cercetător al referințelor emigranților români din Transilvania se poate încredința că numai motive politice și naționale au determinat pe coloniștii noștri din America să declare că se rup de mitropolia lor mamă din Ardeal, condiționat, adică până când Ardealul va fi desrobit și unit cu Regatul liber al României. Această hotărâre de ordin politic n'a fost dusă la îndeplinire nici când, fiindcă la câteva luni după votarea ei, Ardealul a fost desrobit și prin adunarea națională dela 1 Decembrie 1918 a fost alipit la patriamamă. Deodată cu acest eveniment, hotărârea congresului din 9 Martie din Jounstown a încetat de a avea vreo valoare, întrucât condiția de care a fost legată n'a mai existat.

Sfântul Sinod trebuia să respecte acel act istoric și să nu tolereze abuzul călcând canoanele și legătura sufletească dintre coloniștii noștri și Mitropolia ardeleană.

Cu Mitropolia din București, parohiile noastre din America de nord nici o clipă n'au stat în legături canonice. Această mitropolie n'a înființat în Statele unite nici o parohie, iar numărul credincioșilor ei și astăzi este dispărent.

Dar Mitropolia Ardealului, după ce s'a sfârșit războiul, a continuat legăturile canonice cu parohiile sale din America. Li-a trimis mai multe serii de preoți misionari, iar în toamna anului 1928 a avut acolo un delegat special, să studieze referințele locale, în scopul unei organizațiuni bisericești corespunzătoare.

La 2 Februar 1929, în conferința preoților misionari dela Cleveland, toți preoții din patrie au reînnoit legăturile canonice cu Mitropolitul Ardealului ca Ierarh canonic și la fel au recunoscut jurisdicția acestuia și preoții, hirotoniți în America, printre cari unii se găseau în legături canonice cu Ierarhi străini.

În Congresul bisericesc dela Detroit din 1929, coloniile bisericești și-au examinat dorința să se înființeze pe seama lor o Episcopie misionară în legătură cu Biserica din patrie, iar titularul ei să fie membru de drept al Sfântului Sinod din București.

Corpurile legiuitoare n'au înartăculat în lege această Episcopie misionară, și o comisie interimară, aleasă de Congresul din Detroit, se îngrijește de afacerile parohiilor din Statele unite, după instrucțiile date de Mitropolia Ardealului ca delegată a Sfântului Sinod, după cum coloniile bisericești din Canada se conduc prin Mitropolia Moldovei.

I. P. S. Sa Patriarhul și Consiliul central bisericesc, în contra dispozițiilor sfintelor canoane, a legii de organizare și a deciziilor Congresului național bisericesc, și-au atribuit drepturi jurisdicționale asupra coloniilor bisericești din Statele unite.

Dar arhiepiscopia Sibiului și Ierarhul ei nu pot ținea seamă de abuzuri, cari sunt cu atât mai con-

* FOIȘOARA *

Matei Voileanu

1852—1933

Secțiunea istorică a „Asociațiunii“, al cărei membru corespondent a fost adormitul în Domnul consilier arhiepiscopesc Matei Voileanu, exprimă prin rostul meu sincere condolențe familiei întristate, precum și Arhiepiscopiei ortodoxe române din Transilvania cu prilejul trecerii la cele eterne a fostului ei sftnic timp de patru decenii.

Născut în Șoimușul român (județul Târnava mică) la 17 August 1852 Matei Voileanu a urmat școala secundară la Târgul Mureș, iar cursurile teologice la Sibiu în anii 1876—1879. După terminarea lor s'a înscris la facultatea de drept a universității din Viena. Intors la Sibiu

în toamna anului 1885, a intrat în funcțiune la Consistorul arhiepiscopesc ortodox, unde i s'a încredințat și redactarea ziarului *Telegraful Român* (1883—1887). La 1886 a fost ales asesor în senatul școlar, iar cu 9 ani mai târziu în senatul bisericesc a acestui consistor, împlinindu-și în toate aceste funcțiuni, cu răvnă și abnegație, serviciul fie de ordin administrativ sau ziaristic, fie școlar sau bisericesc.

Oricât de numeroase și grele erau îndatoririle împreunate cu funcțiile sale administrative, Matei Voileanu a căutat și a găsit răgazul necesar, spre a se îndeletnici și cu cercetări istorice. El a moștenit dragostea cărții și pasiunea scrișului românesc dela un îndepărtat înaintaș al său, dela „logofătul Matei Voileanu gramăticul“ care în jumătatea 1-ia a secolului XVIII scria „în Țara Olteului, la Mănăstirea Drăgușului... pe hârtia părintelui Rafail“ (Husea, ieromonahul mănăstirii) versuri ca acestea:

Precum de demult Israel în robie
Cu mult dor trăia nevăzând a lor moșie
Și în Carmil munte cu deasă pustie
Nemernicind cu trudă prorocul Ilie:
Așa și ticălosul străin cu jale
Iși petrece-a vieții amarătată cale
De-oparte cu mult dor fiind cuprins,
De-altă parte de necazuri fiind strâns,
Dor mare având pentru a lui moșie,
Necaz greu de străinata ticăloșie.
De carea prea cu asupră fiind cuprins
Eu străinul Matei, celce acestea am scris,
Rog pe Dumnezeu ca să nu mă lipsească
De cea prea dorită moșie cerească...

Manuscrisul prețios al scriitorului copleșit de dorința creștinească a moșiei cerești s'a păstrat la urmașii săi, în familie, până la 1891, când restrănepotul său omonim l-a tipărit la Sibiu sub titlul: „Codicele Matei Voileanu. Scrieri din prima jumătate a veacului trecut“.

Cu doi ani înainte de tipărirea acestui codice primind dela tânărul preot Vasile Iosof din Tilișca (județul Sibiu)

originalul protocolului redactat în cursul vizitației canonice a episcopului Ghedeon Nichitiți în anii 1787—1788, l-a transcris și publicat în colecția lui Dr. Ilarion Pușcariu: *Documente pentru limbă și istorie* (Sibiu 1889) volumul I pagina 83—154.

Continuându-și cercetările, a putut sporî materialul documentar publicând la 1902 o nouă contribuție cu titlul „Momente din viața bisericească a românilor ortodocși din Transilvania 1780—1787“, în introducerea căreia face această mărturisire sinceră: „Este o modestă, prea modestă părticică, cu care contribuiesc eu prin publicarea actelor acestora la luminarea diferitelor faze, prin care a trecut istoria bisericii noastre... Suntem datori să lucrăm cu toții, fiecare în cercul ce i s'a dat, cu mijloace cari îi stau la dispoziție, să lucrăm, sine ira et studio, pentru luminarea cestiunilor istorice“.

Acesta a fost gândul, care l-a călăuzit pe asesorul consistorial Matei Voi-

damnabile cu cât sunt săvârșite de cei întâi chemați să respecte ordinea din biserică.

O seamă de preoți misionari și multe colonii au găsit că strămutarea dreptului de jurisdicție dela Sibiu la București a produs acolo o confuzie anarhică între preoți și credincioși, de care profită mulți aventurieri, spre cumplita decepție a celor ce au dragoste de biserică și respect față de prestigiul autorității bisericești.

Popas la încheierea unui an

S'a strecurat, în ceața vremii, un an de când preoții au intrat din nou în școala neamului. Ar fi revelatoare o cât de succintă dare de seamă asupra rezultatelor și asupra condițiilor sub auspiciul cărora se proiectează munca acestui prim an de catehizare. Căci am putea culege ce e bun, am evita ce e dăunător, și am trasa frumoase îndreptării pentru viitor.

Trebuie încrestat întâi faptul că, intrarea în școală a oamenilor anume chemați spre a instrui și educa tineretul în duhul creștin ortodox, a prilejuit, dintru început, o atmosferă prielnică pentru studiul religiei. Copiii satelor și ai orașelor noastre s'au găsit zilnic în preajma adevăratului lor îndrumător duhovnicesc, în fața omului-preot, propoveditor al modestiei, sfințeniei și buniei cuviințe în noianul frământărilor cotidiene. Ei s'au simțit mereu povățuiți de fiul și reprezentantul autentic al permanentei instituției, care este biserică. Și s'au îmbrăcat în haina corespunzătoare. Au lepădat hlamida unui prea accentuat intelectualism și au primit, cu umilință și n'apura credinței strămoșești, cuvântul cel veșnic al Domnului.

Și afirmațiile de mai sus n'au doar scăderea de a pluti în spațiu teoretic, nici nu se pot recomanda ca niște vagi figuri de stil. Căci faptul s'a documentat, pe sine, cu prisos. Așteptările bisericii s'au împlinit.

La examenele speciale de religie, examene cari s'au ținut pe întreg cuprinsul protopopiatului Sebeș, în centrul căruia am avut onoarea să catehizez, s'a constatat că elevii își fixaseră, în timp de un an, ținuta lor față de preot. Din ochii lor poporul a desprins increderea și siguranța în materialul de religie, împărțit de preot. Din gesturile lor și din ținuta ce-o păstrau la rugăciune, întreaga asistență a marcat progres și închinare către vrednica tradiție creștină ortodoxă. Iar din răspunsurile ce au dat, mărturisim că a mai dispărut limbajul nepoftit

Stavilă acestor stări anarhice nu se poate pune după cum preconizează autorul anonim al articolului din *Universul*, ci respectându-se aici în țară cât și dincolo de Ocean pozițiile sfintelor canoane, legea de organizare și hotărârile legale ale Congresului național bisericesc.

Anghira sfintelor canoane și a legilor e singura scăpare a bisericii în vreme de sbucium, și de înaintare în timpuri pașnice.

în povestirea scenelor din sfânta Carte. Elevii folosiau, la fiecare pas, cuvântul autentic al Scripturii. Ori, și acesta este un însemnat câștig pentru biserică. Doar prea departe alunecasem, cu învățământul ei, în făgașul de exagerată laicizare. Și prea mult semăna acest învățământ cu un ogor lucrat după temperamentul individual al fiecărui șef de clasă.

Intrarea preotului în școală a ridicat prestigiul învățământului religios și desbrăcându-l de haina falsă l-a înfășat în haina corespunzătoare, puindu-i temelie solidă credința, iar pavăză și îndreptar autoritatea sa și-un duh mai sfânt.

A determina însă numai cu-atât câștigul obținut în primul an de-apostolat, ar însemna o sigură diminuare a unei munci și o apropiată lovitură în trupul acțiunii ce s'a început acum abia un an. Căci am marca doar un profit extern, profit formal. Și-acesta n'ar fi de-ajuns, mai ales când este la mijloc învățământul religios.

De-aceia trebuie accentuat, că nici partea dogmatică, nici cea educativă n'au întârziat în dezvoltarea lor. Căci majoritatea covârșitoare a elevilor și-a însușit, cu claritate, dogma creștină ortodoxă și s'a luminat în duhul educativ al moralei. Progresul în această direcție este, desigur, mult mai important decât cel accentuat mai sus.

Nu trebuie pierdut din vedere nici faptul că elevii școlilor noastre au învățat, cu ajutorul preotului, cântările bisericești. Este suficient să amintim acest lucru, căci însemnătatea lui e de mult cunoscută.

Considerațiile acestea sumare ne îndreptătesc să afirmăm că, într'un an de învățământ religios, biserică a câștigat nebănuit. Dar că în multe direcții se proiectează umbră și că destule piedeci au întâmpinat preoții în munca lor, nu este de tăgăduit. Într'un articol viitor vom încresta și partea negativă a problemei.

Catehet D. Călugăr.

leam până la adânci bătrânețe. Cercetările sale istorice au adus contribuții lămuritoare în deosebi pentru situația românilor ardeleni din jumătatea a 2-a a secolului al XVIII-lea și dela începutul secolului următor.

La 1908 a apărut în Sibiu publicația festivă: «Biserica catedrală dela Mitropolia ortodoxă română — Istoricul zidirii 1857—1906». Matei Voileanu a colaborat la această publicație arătând fazele acestui istoric în timpul păstoririi mitropolitului Miron Romanul (1874—1898).

Iar după ce, în «Anuarul Institutului de istorie națională» din Cluj a apărut la 1925 Statistica românilor ardeleni din anii 1760—1762, nu a întârziat a publica un interesant comentariu asupra acestei statistici, dându-i titlul: «Să se facă lumină! Biserica Românilor din Ardeal în veacul al XVIII-lea, (Sibiu 1926).

Oricât de nepretențioase ar fi aceste studii și contribuțiuni, ele au darul a servi ca tot atâtea mărturii despre interesul viu și activ, al asesorului Matei Voileanu pentru chestiunile de istorie românească, — interes pe care o viață întreagă nu i l-au putut stânge nici nume-

roasele îndatoriri de ordin administrativ, nici povara adâncilor bătrânețe.

De aceea secțiunea istorică îi va păstra cu recunoștință amintirea, rostindu-i acum la despărțirea din preajma mormântului cuvintele din Apocalips: «Fericți sănt cei ce mor întru Domnul, căci se vor odihni de ostenețile lor.»

De odihnă și fericire veșnică să aibă parte sufletul părintelui Matei Voileanu în „prea dorita moșie cerească“!

Prof. I. Lupaș.

Mici studii istorice

VII

Din vremea lui I. Bobb: Chiril Țopa

Pentru a da o dovadă mai puțin cunoscută despre ce se petrecea și se putea petrece 'n acea vreme, voi povesti cazul Chiril Țopa, vicar de Hațeg, în legătură cu o afirmație a lui G. Bariț.

1. Afirmațiunea lui B., că în procesul Bărnăuș (1843—1846) era vorba și de violarea autonomiei bisericii greco-catolice este exactă; greșit era că acea autonomie era pusă 'n joc, atunci, întâia oară.

Într'un caz asemănător — a pus-o în joc Chiril Țopa (1758—1811), cel de 2 ori preot în Sibiu (1786 și 1799), cel judecat — la

Aniversarea revoluțiunii lui Horia

La finea lunii Octomvrie 1934 se împlinesc 150 de ani, decând Horia, după dese pelerinajii la Împăratul din Viena, spre a cere dreptate Moșilor, văzând că aceasta întârzie, își înarmează cu ce poate frații săi oropsiți și pornește acea revoluțiune, cu care se afirmă puternicul spirit de libertate al poporului nostru.

Acum, când problema Moșilor preocupă orice suflet românesc curat, cinstirea memoriei eroilor dela 1784, cari prin sângele lor au scris visul de libertate al Românilor ardeleni, vine ca o complectare.

Ideia comemorării acestui eveniment a plecat dela Corpul profesoral al liceului ort. rom. „Avram Iancu“ din Brad. Directorul liceului, dl Dr. Ioan Radu, după o activitate de profesor și naționalist de 41 de ani (azi pensionat), ca un corolar al muncii sale frumoase, aduce și expune problema către colaboratorii săi, profesorii liceului — și într'un consiliu profesoral din 1 Nov. 1932 o deșbat pe larg. Atunci se stabilește propunerea directorului, de a se ridica, în localitățile cari grăiesc mai mult de vitejia înaintașilor noștri, câte o troiță, cu un chiosc și o fântână, loc de popas și închinare pentru Moșii, cari își plimbă greul vieții prin țară.

În acest scop, profesorii liceului admit demersurile directorului și iscălesc contractul cu Școala de Arte și meserii din Zlatna, pentru executarea troițelor, dintre cari câteva sunt terminate.

Se vor ridica troițe la Mesteacăn, locul de unde au plecat ostașii lui Horia, sub conducerea lui Crișan, în Brad, Crișcior, Mihăleni, Buceș, Vălișoara și Iosășel. Unele din aceste localități sunt legate de evenimentele din 1848—49 și 1919.

Nu putem trece sub tăcere numele dlui ing. I. Gigurtu, directorul general al soc. „Mica“, de a cărui suflet generos se leagă multe chestiuni culturale ale Zarandului și să nu amintim donația de 50.000 lei, făcută de soc. „Mica“ la dispoziția Dsale.

Cu această ocazie, a fost rugat să scrie o Monografie a revoluției dl prof. univ. I. Lupaș, care și-a luat angajamentul. Monografia va fi tipărită pe seșele personale ale dlui I. Gigurtu.

Pentru acoperirea cheltuielilor, cu ridicarea acestor monumente comemorative, pe lângă fondul de 50.000 lei dela „Mica“, se va face apel la Prefecturile județelor interesate și se vor deschide liste de subscripție.

Cum teatrul luptelor a fost ținut Zarandului, corpul profesoral al liceului a făcut apel la toți intelectualii din regiune, convocându-i în adunare generală în ziua de 6 Iulie a. c. când s'a ales următorul comitet executiv, care de pe acum s'a întocmească planul serbărilor și să ia măsurile dictate de acest mare eveniment:

Președinte de onoare: dnul inginer I. Gigurtu.

Președinte activ: dl Dr. Ioan Radu. Vicepreședinți: dnii Ioan Ghișa dir. băncii „Crișana“, Dr. N. Oncu deputat de Baia de Criș, și Ștefan Bogdan protopop în Hălmașiu.

Secretar general: dl Candin Ciocan,

dir. lic. „Avram Iancu“ Brad.

Secretar de ședințe: dl Nestor Lupei, profesor la lic. „Avram Iancu“.

Casier: V. Fugăță, profesor la lic. „Avram Iancu“.

Cenzori: dnii Traian Berbeciu șef judecător Brad, păr. Aron Roman din Luncoiu de sus, Dr. C. Glava adv. Brad. Membrii: 80 de intelectuali din părțile fostului Zarand.

Correspondența se va adresa: Biroului serbării dela liceul ortodox român „A. Iancu“, BRAD, județul Hunedoara. N. L.

Doliul clerului nostru

Preoțimea de azi din Arhiepiscopia noastră se va simți plăcut îndemnată să rostească dela sfântul altar o rugăciune cucernică pentru răposatul Mateiu Voileanu, care la 22 Iulie a. c. s'a coborât în mormânt în cimitirul din Cluj. Vreme de 55 de ani a trăit în slujba Consiliului arhiepiscopesc dela Sibiu și rar s'a întâmplat în acest timp să lipsească dela biserică, pentru că mai înainte de toate el era preot și la sfântul prestol a căutat și a aflat inspirație, mângâiere și orientare.

Și setea sufletului său și-o stămpăra în adăncirea sfintei Scripturi, în minee și în bogata noastră literatură de edificare. În limbajul sfintei Scripturi își țese conversațiile sale cu prietenii și cunoscuții și ardele rezoluții oficiale le presăra cu sarea înțelepciunii din Scripturi, ceea ce îl făcea simpatic și-i asigura respectul tuturor. Arsenalul lui nu era din pretențioasă știință omenască, pe care totuși n'a desprețuit-o ci din acele comori nesecate, din care s'a adăpat cucernica preoțime tradițională, al cărui exemplar și reprezentant tipic era, chiar și în zilele de azi cu grave prejudeții față de ce e tradiție și obicei bătrânesc.

Matei Voileanu a murit bătrân dar nu învechit.

Inmormântarea * venerabilului consilier arhiepiscopesc a avut loc Sâmbătă la ora 5 p. m. Slujba funerară s'a făcut în capela cimitirului din Cluj de către P. C. Tr. Scorobeș și protopopul Vasiliu al Clujului cu protodiaconul I. Dinu dela Sibiu.

Un cor improvisat al preoțimii ortodoxe din Cluj au cântat duioasele cântări funebre.

Vorbirea ocazională a rostit-o P. C. Tr. Scorobeș, delegatul I. P. S. Mitropolit Nicolae și al Consiliului arhiepiscopesc.

Din partea Astrei, dl profesor universitar Dr. I. Lupaș a apreciat activitatea cărturărească a defunctului. Vorbirea aceasta se publică în foașoara ziarului.

Au însoțit la locul de odihnă pe răposatul pe lângă îndurerății membrii ai familiei: văduva Octavia, fiica Ana cu soțul Vladimir Nicoară și fiii Teodor și Ionel, — P. C. Dr. S. Stanca consilier parhial și Dr. A. Curea secretar consistorial, profesorul Dr. I. Lupaș cu dna, profesorul Panaitescu, Dr. Virgil Ciobanu cu dna, Ionel Crișan, precum și numeroși cunoscuți ai familiei și membri ai Societății române din Cluj.

Blaj! — „pentru păcate ce nu erau“ — ce nu erau păcate, precum chiar un blăjan zice, fostul profesor Dr. Ioan Rațiu.* Contra Blajului pe Țopa l-a restabilit în drepturile sale — Strigoniul.

2. Țopa a fost un om interesant. A fost un liberal, deci om de-o concepție adversă concepției ultramontane-iezuitice a lui Bobb; a fost din școala cinstită a lui Petru Maior, a prelungirilor iosefiniste într-o epocă de recădere în leopoldism.

3. Este, așadar, un noroc că Dr. Iacob Radu, canonicul, a publicat testamentul lui Țopa.**

Dacă dăm la o parte cărțile necaracterice, din catalogul de cărți rămase dela el: *Libri* (pag. 391), aflăm că Țopa cetia gramatică românească (*Elementa linguae daco-romanae*; desigur ale lui Micul-Șincai); morală (românește, nemțește și ungurește); cuvântări (latinești, ungurești, românești; și pe profesorul Vajda); dar cetia și drept, și istorie ardelenescă: Astfel cetise *Breviarium juris transilvanici*, care a fost desigur cartea lui I. C. Eder; tot Eder îl va fi interesat în *Supplex libellus Valachorum Transilvaniae*. L-a interesat și alt învățat sas, pentru că *Povești despre neamul Dakilor nemțește* poate fi numai

* În broșura *Dascălii noștri*.

** *Istoria vicariatului greco-catolic al Hațegului*, Lugoj, 1913, p. 389.

scrierea *Lebrecht, Geschichte der daci-schen Völker*.*

Articuli dietales anni 1791 dovedesc că toată mișcarea politică a țării îl interesase. Il interesase și politica Ungariei: *Articuli dietales Posonienses*.

Și-acum ajung la ce mai ales îmi trebuiește: Și din Franța-i cursese lumină până 'n Sibiu și 'n Hațeg; *Le grande dictionnaire* și *Avis au peuple* erau publicații 'n duh nou; *Avis*, de sigur revoluționar.

Pe-așa cetitor voia să-l suprimie iezuitul episcop Bobb?

Și în fine vin la titlul care pentru istoriografii blăjenești a fost (poate) o enigmă: *Carolii Antonii de Martini*; titlul nu-i complet; și-i păcat; dar autorul este bine cunoscut: Martini era un mare jurist, om influent la curtea Vienei, unde fusese dascăl arhiducesc, și mai era — un mare francmason.

Deci: Țopa luase contact și cu ideile revoluției franceze, și cu luminele masonilor austriaci.

Pe-așa om voia să-l suprimie marele popă iezuitic din Blaj?

* Cartea lui Lebrecht a fost tipărită [1797] de Martin von Hochmeister, tipograf, mare editor, apoi și primar al Sibiului; dar și mare francmason în loja din Sibiu [Sfântul Andrei], care se întrunia în casele lui, *auf der Wiese*.

Probleme, fapte, comentarii

Biserica și bugetele comunale. — Cu sentiment de mâhnire sufletească prind condeiul, pentru a înregistra o neprietenească manifestație, față de biserică, din partea conducerii noastre politico-administrative.

Ori ce biserică pentru a face față multelor îndatoriri ce se cer, are trebuință de sprijin material. E natural, ca ea să se razeme pe credincioșii păstoriți. O cale acomodată, pentru ajutorul în favoarea bisericii, este perceperea unei sume corespunzătoare, pe seama ei, — în bugetele comunale, de unde, — după încasările executate, — suma se predă episcopului bisericesc. Unde nu sânt mai multe confesiuni, lucrul e ușor de executat.

Dacă consiliul comunal votează bucurios astfel de ajutor; dacă în parohie nu sânt alte contesiuni ca să se opună; dacă poporul, în general, nu se arată contrar acestui ajutor: oare ce motive poate avea conducerea noastră politico-administrativă — oprind luarea în bugetul comunal a unei sume pentru biserică?

Cu ocazia stabilirii bugetului comunal din acest an, în comuna mea Nădăștia inferioară, prot. Hunedoara, ni s'a denegat înscrierea unui ajutor bisericesc obișnuit: Așa e porunca — de sus... Dar, chiar și sub regimuri străine primeam câte o modestă sumă, dată bisericii, din bugetele comunale. Sub regimul românesc și democrat, instituția bisericească e tratată cu opreliște. De ce această persecuție? Căci, de fapt este persecuție, când oprești bunul mers al bisericii în activitatea ei, prin nedrepte măsuri. Demagogia politicianistă pare că fintește la viitoare voturi, pe care se teme să să nu le mai aibă?

Dar, această demagogie, căutând să-și satisfacă egoismul nu lovește numai în biserică, ci și în însuși organismul statului, care are neasămănat mai mult folos de munca rodnică a bisericii, decât de satisfacția trecătoare a unor organe cu idei înguste și nenorocite.

Pr. George Rain.

Icoane sfinte. — Cultul icoanelor, în biserică noastră, se bucură de veche tradiție.

Dreptcredincioșii și-au concretizat credința în acele comori de infinite simboluri, forme și acțiuni liturgice, care constituie ființa cultului ortodox.

Contactul cu acele idei Topa l-a realizat (de sigur) în Sibiu, unde loja masonică funcționa de mult, unde loja avea, ca membri buni, și militari, ofițeri; „capelanul militar” Topa nu vorbea și cu ei?!

Pentru preoții uniți liberalismul lui Topa rămâne un exemplu, ca și al lui Petru Maior, al elevului lui Febronius.

4. Și Dr. I. Radu este de părere că Bobb a fost nedrept cu Topa (pag. 118); Radu spune că „procesul a fost condus cu puțin simț de dreptate de către oamenii consistoriului din Blaj”. Nu-i de zis: oamenii, derivând vina în abstract; ci: de către episcop!

Petru Maior a povestit bine chestiunea!

Dreptate-i făcu lui Topa scaunul din Strigon și primatela Ungariei. Topa a făcut rău că și-a căutat-o?

G. Bogdan-Duică.

In biblioteca populară a Asociațiunii culturale au apărut următoarele numere mai nouă: Nr. 199 Ioan Pop-Reteganul: *Odinioară și acum*. Amintiri din copilărie. Cu o introducere de Horia Petra-Petrescu. Cine a fost Ioan Pop-Reteganul. Nr. 200 Holberg: *Nu-ți băga nasul unde nu-ți fierbe oala*. Comedie în 3 acte. După Holberg, de Horia Petra-Petrescu. Nr. 201 Victor Popa: *Poezii populare și chiuituri* din țara Oltului. — Prețul unui număr 5 Lei.

Picturile din vechile noastre mănăstiri dovedesc în deajuns preocuparea sufletului creștin pentru frumos. Amintim doar minunatele scene eternizate pe zidurile mănăstirii dela Argeș, Cozia, Probota etc. ca să pricepem în raport cu vremurile noastre, că pictura bisericească și-a avut odată o culme chiar la poporul român.

Înainte vreme, credinciosul cu dragoste spre făpturile sfinte, mai găsea prin târgulețe, cruciulițe și iconițe, lucrute în duh ortodox, din care își împodobea bisericuța și căsuța din sat.

Dela o vreme încoace, în locul iconițelor veritabile, găseac alte, care te impresionează ciudat, pentru pretinsul lor caracter de sfințenie.

Sânt cunoscutele icoane, lucrute din interes bănesc și comercializate de colportori cari colindă târgurile noastre.

Unele sânt de nuanță catolică, altele fără o notă creștină și cu o sumedenie de scene profane deadreptul eretice. — probabil făcute de speculanți interesați în comerțul de icoane. Iconarii aceștia n'au în deobște nici o autorizație pentru desfacerea de icoane sfinte. Figurile divinului Mântuitor, ale Fecioarei Maria și peste tot ale celorlalți sfinți diferă de chipurile ortodoxe, care dela început păstrează idealitatea, evlavie și vraja înfățișării de sfânt, caractere pe care le cultivă biserică noastră prin toate mijloacele de realizare artistică.

Nu mai vorbim de resentimentele stărnite de icoane care înfățișează pe Isus și Fecioara Maria, cu inimi săgetate și sângeroase... icoane contrare credinții bisericii noastre, colportate cu mult spirit negustoresc de ambulanți iconari, cari le vând cu prețuri aproape de nimic.

Față de această mișcare avem să reacționăm în chipul cel mai serios.

Plugarul credincios cumpără icoanele potrivit posibilităților sale materiale. El are neapărată trebuință de aceste icoane ca de niște permanente înviorări ale subconștientului său profund ortodox.

Să înlăturăm, din biserici ortodoxe și din casele credincioșilor noștri, icoanele profanatoare. Pr. A. Băllă.

Preot romano-catolic irendist — se declară el însuși: *cuviosul Ladislau Kajaba din Tileagdul Bihorului. Despre acest preot, care nu ne poate suferi fara, a dat de curând câteva lămuriri dl deputat Ghiță Popp fostul subsecretar al cultelor minoritare și cunosător exact al situației lor. Dl Gh. Popp destăinuiește următoarele:*

«Cu prilejul arestării preotului catolic Ladislau Kajaba din Tileagd (Bihor) poliția a găsit între hârtiile celui arestat o cerere adresată episcopiei catolice din Oradea prin care solicita superiorului său un concediu „până la revizuirea tratatelor de pace”. În loc să suspende pe solicitator și să-l pedepsească cu asprime, episcopul Fiedler i-a aprobat concediul, nu până la termenul cam nesigur propus de preot, ci pe o vreme determinată».

«Am conștiința clară a gravității cuvintelor ce întrebuițez afirmând categoric că această dieceză catolică este un focar periculos de uneltire sistematică împotriva statului român și împotriva ordinii stabilite prin tratatul de pace dela Trianon. Declar că susțin aceasta în mare parte în baza observațiilor personale făcute la fața locului, că îmi asum răspunderea acestei afirmațiuni și că sânt gata să fac dovada în fața organelor oficiale ale statului român».

Consiliul de miniștri, cum am anunțat în numărul precedent, a hotărât să facă un demers la Vatican împotriva celor petrecute în dieceza romano-catolică Oradea-Sătmar, unde episcopul Dr. Ștefan Fiedler stă în fruntea revizionistilor preoți. Ce efect va avea demersul, rămâne de văzut.

Posturile ocupate în învățământ să fie luate dela preoți! Așa se scrie, la 14 Iulie a. c., în Curentul, care vrea să rămâie consecvent în politica sa dușmănoasă preoțimii. Cere anume, în coloanele sale atât de primitoare celor ce grăesc de rău biserică și slujitorii ei, ca „celor 7500 de învățători să li se dea posturile ocupate de preoți”, — trei sute cu totul. — Cum se vor distribui aceste 300 posturi ale preoților între 7500 învățători, așa ca să nu mai fie șomeri cu miile, aceasta e taina nepătrunsă a domnilor dela Curentul. — Cum se vor destitui acei 300 preoți, când își împlinesc datoria ce li s'a încredințat, aceasta, spre norocul lor, atârnă de alții.

Vine o generație mai creștină?

— La Grădiștea, pe malul Argeșului, s'au adunat învățători să asculte prelegeri menite a ridica nivelul examenului pentru definitivat.

În acele prelegeri se accentuiază deosebit ideea vieții creștine.

Învățătorii, atât de puțin considerați, în timpul mai nou, din partea celor de sus, se întorc astfel de bună voie către ideea creștină a pedagogiei. Semn că semințele nu cad toate pe peatră, nici în vremea de azi cu multă umbră.

Politica și confesionalismul

— In legătură cu bacalaureatul —

Constatări, prea departe de-a fi îmbucurătoare, făcute deodată cu încheierea examenelor de bacalaureat, ne trimite dl Aurel Popa, profesor la liceul „Em. Gojdu” dela Oradea.

Din aceste constatări vedem, cu mult regret, că politica de partid și confesionalismul și-au făcut intrarea și în numirea comisiunilor pentru examenul de bacalaureat. Glasul de protest al profesorilor, spune dl A. Popa, „moare fără răsunet, lovindu-se de zidul capitonat în dosul căruia lucrează ocula politicianilor regionalisti și confesionalisti”.

Cu raport la numirea comisiei dela Oradea, dl profesor A. Popa scoate la iveală următoarele:

„Populația de azi a Bihorului, după ultimul recensământ din 1930, ne dă 240.000 ortodocși și numai 40.000 greco-catolici. Prin urmare, principiul echitabil și normal ar fi să se țină seamă de proporționalitatea confesională a școlărilor, și juriile examinatoare să se numească după aceeași proporție. La Oradea însă cinci membri din șapte au fost uniți (Pr. Man, păr. C. Pavel-Beiuș, păr. P. Suci-Turda, A. Fritea-Oradea, dna V. Bozac). Unită a fost și secretara, dsoara Gheție, nepoata păr. Man. Drept și proporțional ar fi fost să fie un singur membru unit, și șase ortodocși, (240.000:40.000 6:1).

„Dacă situația populației școlare a Bihorului ar prezenta procentul invers pentru ortodocși și catolici, iar membrii ortodocși ai comisiei ar fi fost în aceeași proporție uniții din actuala sesiune, atunci uniții nu ar fi pregetat să facă procesiuni demonstrative și ar fi protestat prin predici ținute în biserică contra „samovolniciei guvernărilor”.

„Găzduirea precum și banchetele ce se dau la episcopia unită din Oradea în cinstea comisiilor de bacalaureat e o tradiție, deși Asociația profesorilor secundari din Oradea a protestat și anul trecut împotriva acestui procedeu menit să oblige pe invitați, stimulându-i în favoarea candidaților uniți. Dacă această incompatibilitate n'o înfeleg politicianii fără scrupul, ar trebui s'o înfelegă părintele episcop Frențiu, care se cuvine să aibă alte criterii morale pentru interpretarea și executarea legilor școlare.

„La Sibiu, într'o regiune eminentemente ortodoxă, toți trei membri ai comisiei examenului de înaintare pentru învățători ținut în toamna anului 1932, au fost uniți (dnii Gherman, Șuteu și Megieșanu). La același examen ținut la Cluj în primăvara acestui an, cu candidați din 19 județe ardelenne, doi membri din trei au fost uniți (păr. Cosma dela Oradea și păr. Megieșanu dela Blaj) și amândoi cursiști. Același preot Cosma și în același an a fost comisar al guvernului la examenul de capacitate pentru învățători, ținut la școala confesională unită din Oradea. Iar când într'un an a fost numit delegat al guvernului profesorul ortodox Bota, episcopia unită a protestat și n'a desarmat până când nu s'a revocat delegația acestuia, numindu-se un greco-catolic”. Vom continua.

INFORMAȚIUNI

Inginerii noștri își bat mîntea — până acum în zadar — cum să stângă marelă foc dela Copșa mică, unde gazul metan s'a aprins și de două săptămâni (din ziua de 13 Iulie 1933) arde fără încetare. Din craterul larg cu un diametru de vreo 10 metri, ies flacări năprasnice de 200 metri înălțime. Paguba zilnică este de trei milioane de lei. La locul dezastrului vine lumea din mari depărtări. Satele din împrejurime, fiind la distanță de cel puțin 5 km, nu sânt primejduite. Țara însă are enormă pagubă.

† **Pr. Ioan Manica**, cucernicul paroh al comunei Cerișor, protopopiatul ortodox român al Hunedoarei, a încetat din viață în 7 Iulie 1933, în al 20-lea an de preoție, și în vârstă de 53 de ani. Odihnească în pace!

Pelerinajele la sfânta mănăstire H-Bodrog, în dieceza Aradului, vor fi împreunate, ca și în trecut, cu misiuni religioase pentru popor și încep cu praznicul Schimbării la față (6 August) continuându-se la Adormirea Maicii Domnului (15 August) Nașterea Născătoarei de Dumnezeu (8 Sept.) și la Înălțarea sfintei cruci (14 Septembrie). P. C. Părinți ai satelor sânt rugați stăruitor să pregătească pe pelerini, să aibă atitudine cuvioasă pe drum și în preajma sfintei Mănăstiri, păstrând ordinea și respectând bunul sfintei Mănăstiri.

Cărțile școlare pentru învățământul primar, care e obligator și gratuit, se vând cu prețuri de speculă: b. o. un abecedar costă 35 de lei, o carte de cetire 50—70 de lei, o geografie 40—50 de lei, — astăzi când școala cere dela părinți tot mai multe cheltuieli. Ministerul instrucțiunii n'are nimic de zis în fața prețurilor de mai sus?

Noul bilet de una mie lei, care va fi pus în circulație dela 15 Septembrie c., este lucrat în patru culori, combinate armonios și făcând deosebit de grea falsificarea. Biletule actual de una mie au să fie retrase din circulație pe măsură ce vor intra în posesia Băncii naționale și înlocuite cu cele nouă.

Maicele dela Notre-Dame de Sion din Galați — institut romano-catolic unde elevele ortodoxe n'ar avea ce căuta, — s'au aflat vinovate pentru intoxicare în masă a elevelor școlii de menaj dela acest institut. S'au intoxicat cu alimente stricate 30 eleve, una a murit. Acum, după câteva săptămâni, parchetul a deschis contra maicelor acțiune publică pentru omucidere.

Convocare. Membrii despărțământului județului Sibiu, ai „Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român” se convoacă la adunarea generală ordinară, ce se va ține la Râul-Sadului, Duminecă, 30 Iulie 1933, ora 3 d. m.

Dela oficiul reședință P. T. T. Sibiu 1. Livretele vechi ale Cassei de depuneri, emise de administrațiile financiare, vor fi preschimbate în livrete noi emise de Cassa națională de economii și *cecuri postale*, până la data de 1 Ianuar 1934. Titularii sânt rugați a se prezenta cu livretul și toate chitanțele la oficiul poștal, ghișeul respectiv, unde li se va face preschimbarea.

ȘTIRI LOCALE

Ședința consiliului comunal, al primăriei municipiului Sibiu, se va ține, cu o importanță ordine de zi, Joi, în 3 August 1933, ora 17 (5).

Concertele orchestrei orașului nostru, mult apreciate de sibieni, se țin *Miercuri* în 2 August, ora 6, în Promenada de jos; *Vineri* în 4 August ora 8 seara în parcul Sub arini.

CĂRȚI ȘI REVISTE

Mișcarea populației României. A apărut „Buletinul Demografic al României” Nr. 7 (Iulie) cuprinzând datele mișcării populației pe Martie 1933. Numărul născuților a fost de 55.412 în întreaga țară (35'2 la mie de locuitori). Morți au fost 33.014 (21'0 la mie) rămânând un excedent natural de 22.398 suflete (14'2 la mie). Dintr-o provincie, Dobrogea are natalitatea cea mai mare (48'7 la mie), iar cea mai mică Banatul (19'6 la mie). Mortalitatea este în ambele provincii aproape egală, ceea ce face ca Dobrogea să aibă un excedent de populație de 26'1 la mie, iar Banatul o scădere de populație de minus 0'7 la mie. Din cei 33.014 morți în cursul lunii Martie numai 8497 sânt în vârstă de peste 65 ani, ceilalți 24.517 au murit la vârsta de sub 65 ani, adică la o vârstă la care moartea este evitabilă. Cauzele principale ale mortalității au fost: tuberculoza, bolile cordului, pneumonia și bolile primei copilării.

Nr. 6576 - 1933 Bis.

Notificare oficială

despre primirea în Academia teologică „Andreiană”

În Academia teologică „Andreiană” din Sibiu se primesc absolvenți de licee cu bacalaureatul și absolvenți cu diplomă de seminar teologic.

Cererile de primire pentru anul academic 1933/1934 se vor adresa Consiliului arhiepiscopesc până la 1 Septembrie 1933, însoțite de următoarele documente:

1. Certificat de naștere dela ofițerul stării civile;
2. Extras din matricola botezaților;
3. Diploma de bacalaureat sau de absolvire a seminarului teologic;
4. Certificat medical despre starea sănătății dela medicul de circumscripție;
5. Alte eventuale documente recomandatoare.

Studentii sânt obligați toți a locui în internatul Academiei, unde vor avea toată întreținerea, contribuind cu suma de cel mult 9500 Lei anual.

Examenale sesiunii de toamnă (de corigență, anuale și fundamentale) încep Luni 18 Septembrie 1933.

Inscrierile în Academie se vor face în zilele de 22 și 23 Septembrie; deschiderea anului academic, Duminecă 24 Septembrie, iar începerea cursurilor va avea loc Luni 25 Septembrie, ora 8 dimineața.

Cei ce nu se vor prezenta la timp, nu vor mai fi înmatriculați, ci vor fi considerați ca retrași din Academie.

Fiecare student va aduce cu sine îmbrăcămintea necesară (un costum de haine negre), precum și hainele de pat și anume: o saltea, două cearceafuri și o plapomă sau țol cu două cerceafuri. Celelalte haine de pat (perină, fețe de perini și învelitoare de pat), studenții le vor primi dela internat.

Înainte de înscriere fiecare student va achita la oficiul de casă al Consiliului arhiepiscopesc suma de Lei 2500 ca prima rată din taxa de întreținere în internat plus Lei 200 didactru. Rata doua și a treia de câte 3500 Lei se plătesc în prima zi de școală după vacanța Crăciunului și a sf. Paști. La rectorat studenții anului I vor achita, la înscriere, taxa de Lei 925, iar studenții anului II-IV taxa de Lei 790.

Inmatricularea se face la Rectoratul Academiei după ce studenții vor dovedi cu chitanțe că au achitat rata I din taxa de întreținere și că și-au procurat dela librăria arhidiecezană manualele de lipsă. Tot la înscriere studenții anului I sânt obligați să prezinte o declarație că după absolvirea cursurilor teologice vor intra în clerul arhiepiscopiei ori, în caz contrar, se obligă să restituiască ajutoarele de cari au beneficiat în Academie.

Cei primiți în Academia teologică de către Consiliul arhiepiscopesc vor fi supuși înainte de înmatriculare, în ziua de 21 Septembrie a. c. ora 9 dimineața, unei vizite medicale și unui examen de aptitudini muzicale, cu caracter eliminativ. Primirea definitivă în Academie este deci în funcție de rezultatul favorabil al acestei vizite și al acestui examen.

Părinții protopopi, preoții și profesorii de religie sânt invitați a sfătui pe tinerii buni, ieșiți din școlile secundare, ca să îmbrățișeze chemarea preoțească.

Preoția a fost slujba cea mai de cinste și mai iubită în trecutul

neamului nostru, deschizând larg teren de muncă pentru binele poporului. Ea este și astăzi chemarea care dă cele mai înalte rosturi pentru viața unui om.

Sibiu, din ședința bisericească ținută la 11 Iulie 1933.

Consiliul arhiepiscopesc.

Nr. 6621

(43) 3-3

Școala de cântăreți

absolvenții ei și condițiile de primire pentru anul școlar 1933-34

Adunarea eparhială din anul acesta ascultând rapoartele Preaveneratului Consiliu arhiepiscopesc în chestia școlii de cântăreți din Sibiu, care ființează de șase ani, a hotărât ca această instituție să fie continuată și dezvoltată spre a pregăti corpul ales de cântăreți bisericești de care are trebuință biserica noastră.

Când există școala noastră confesională, ea avea învățători cari nu se îngrijeau numai să dea copiilor cunoștințele necesare din sânta Scriptură, să-i învețe rugăciuni și să le dea cunoștințele religioase ale legii noastre strămoșești, ci conduceau și strana în biserică la slujbele dumnezeiești. De când nu mai ființează școlile confesionale de învățători-cantori, în multe parohii nu mai avem nici cantori, cari să atragă la biserică mulțimea închinătorilor prin frumusețea cântărilor sfinte. A fost de lipsă deci să înființăm școala de cântăreți, ca tinerii evlavioși și cu voce bună să învețe rânduile sfintelor slujbe și prin pregătire corespunzătoare să poată sămăna în sufletele închinătorilor comorile simfiorilor și cugetelor cucernice din cărțile bisericești.

Școala de cântăreți din Sibiu, cu un curs de doi ani, pregătește și conducători de cor și-i înzestrează și cu alte multe cunoștințe religioase și naționale, ca să poată deveni frunțașii comunelor noastre.

Avem de gând să introducem la școala de cântăreți și cursuri de învățatură pentru albișărit, pomărit și o ramură de meserie, care poate deveni o ocupație laterală profitabilă.

Școala de cântăreți se recomandă atenției fiilor de credincioși, cari doresc să-și creeze o carieră de viață nu numai frumoasă, ci și rentabilă.

Absolvenții școlii de cântăreți beneficiază la armată de termen redus, iar conform hotărârii Ministerului instrucțiunii și al cultelor din 30 Mai 1932 Nr. 71940/7919, întru cât vor permite împrejurările financiare ale țării, vor fi trecuți în bugetul anului viitor cu salariu dela stat în rând cu cântăreții bisericești din vechiul regat.

Și până atunci dispunem ca parohiile cari angajează absolvenți ai școlii de cântăreți din Sibiu să le asigure din cassieria parohială *salariu lunar minimal de 500 lei pe lângă uzufructul sesiunii cantonale, obținut din reforma agrară.*

Cântăreții cu diplomă din parohiile cari au cântăreți bătrâni, vor fi angajați imediat ca auxiliari pe lângă vechii cântăreți, având consiliul parohial obligația a le asigura remunerație corespunzătoare și parte la uzufructul sesiiei cantonale.

La bisericile, unde postul de cântăreți devine vacant, dacă între concurenții la acel post vacant se va găsi un absolvent al școlii de cântăreți, acesta va fi angajat, cu preferință necondiționată față de alți concurenți fără de școala de cântăreți. Aceștia nu vor putea fi instituți în nici un caz, când vor fi candidați cu școala de cântăreți.

Se interzice oficiilor protopopești a mai elibera diplome de cântăreți, iar diplome valabile sânt în viitor numai cele eliberate de școala de cântăreți și aprobate de chiriarh.

În ce privește condițiile de primire în această școală pentru anul școlar 1933/34, se face cunoscut că:

Ceice doresc să fie primiți la această școală, vor avea să-și înainteze până la 15 Septembrie cererile lor direcțiunii școlii de cântăreți din Sibiu, însoțite de următoarele documente:

1. Carte de botez și certificat de naștere.
2. Certificat școlar (cel puțin 4 clase primare).
3. Certificat de moralitate și recomandare dela parohul local.
4. Certificat medical, dovedind că nu suferă solicitatorul de boli contagioase și că nu are nici alte defecte corporale.

Examenale de primire se țin în 29 și 30 Septembrie. Pot fi primiți români ortodocși de 15 ani împliniți, dar nu trecuți de 30 ani, cari au absolvit școala primară și au prestat examenul de primire.

Elevii primiți vor fi obligați să aducă cu sine: două rânduri de schimburi și haine de pat: saltea sau străjac, țol, perină și cuvertură de pat, 2 ștergare, cuțit, furculiță, lingură și ceașcă pentru ceai.

Toți elevii vor plăti următoarele taxe:

La primire (din taxa de înscriere de Lei 8000 anual, rata primă cu Lei 3000, rata II Lei 2500 la Crăciun, iar rata din urmă de Lei 2500 la Paști.

Cursurile vor începe la 1 Octombrie a. c.

Cursul durează 2 ani de teorie și unul de practică.

După absolvirea cursului și după examene se eliberează diploma de cantor.

Cereri intrate după termen nu vor fi luate în considerare.

Sibiu, 4 Iulie 1933.

Consiliul arhiepiscopesc.

Nr. 35-933 par.

(48) 3-3

Concurs

Parohia ortodoxă română din Mediaș, publică concurs cu termen de 15 zile dela prima apariție în Telegraful Român pentru următoarele lucrări:

1. Trepte, pardoseală de mozaic și parchet la biserică cea nouă.
2. 60 bucăți strane de stejar sau molift, după desemn.

Concurenții pot oferta și pentru lucrări separate.

Condițiile de plată și ofertele tip se pot vedea la oficiul parohial.

Mediaș, 16 Iulie 1933.

Ioan Crăciun
protopop.

Nr. 153/1933 prot.

(40) 3-3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa I (Intâia) **Cristur**, protopopiatul Sighișoara, se publică prin această concurs cu termen de 30 zile dela apariție în Telegraful Român.

Beneficiile împreunate cu acest post sânt:

1. 20 jugăre clasa I-a, arător, pe malul Târnavei-mari.
2. 15 jugăre fânaț în hotarul comunei Betești ca relut de cvartir până la zidirea casei parohiale.
3. Salariu dela stat.
4. Stola uzitată.

Cererile de concurs se vor înainta oficiului protopopesc ortodox român al Sighișoarei în termenul indicat, provăzute cu toate documentele necesare între cari și permisiune de candidare dela Prea Veneratul Consiliu Arhiepiscopesc.

Vor fi preferați concurenții cari au și pregătirea de profesori de religie, întrucât în Cristur este și școală normală. Pentru a face cunoștință cu enoriașii se vor prezenta în parohie în vreo Duminecă sau sârbătoare în biserică la serviciul divin cu aprobarea prealabilă a oficiului protopopesc.

Cristur, la 10 Mai 1933.

Președinte:

(ss) **Constantin Medrea**

Secretar:

(ss) **Dr. Eugen Poștolu**

Am văzut:

Sighișoara, la 22 Mai 1933.

Emilian Stoica
protopop.

Nr. 155/1933 prot.

(39) 3-3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa I (Intâia) **Odorheiu**, protopopiatul Sighișoara, se publică prin această concurs cu termen de 30 de zile dela cea dintâi apariție a acestei publicațiuni în Tel. Rom.

Venitele acestei parohii sânt:

1. Întregirea dela stat conform coalei B.
2. Stola uzitată în parohie.
3. Locuință în natură prin contribuția enoriașilor.
4. Sesiunea parohială de 32 jugăre arător, fânaț pădure.

Preotul va servi și de confesor militar și duhovnicul închisorii tribunalului local.

Reflecții îndreptățite își vor trimite subsemnatului petițiile de concurs provăzute cu toate documentele necesare, dintre cari nu va lipsi permisiunea de candidare dela Prea Ven. Consiliu Arhiepiscopesc și cu avizul oficiului protopopesc se vor prezenta până la fixarea alegerii în parohie și în biserică la serviciul liturgic.

Oficiul protopopesc al Sighișoarei în înțelegere cu consiliul parohial din Odorheiu. Sighișoara, la 22 Mai 1933.

Emilian Stoica
protopop.

Ad. Nr. 141/1933

(33) 3-3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa a treia **Vâlcelele-bune**, din protopopiatul Hațegului, prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile dela întâia publicare în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post sânt:

1. Salariu dela stat conform coalei B.
2. Sesiune parohială 5% jugăre pământ arător și fânaț.
3. Până la edificarea caselor parohiale, chiria o plătește parohia.
4. Adău de fiecare casă 2 măsurii (ă 30 litri) porumb nesfărâmat.
5. Câte o zi de lucru de fiecare familie.
6. Venitele stolare uzitate în tract.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopopesc anexând toate actele și autorizația de a concura dela Prea Ven. Consiliu Arhiepiscopesc; iar pe lângă prealabila încunoștințare, candidații se vor prezenta în vreo Duminecă ori sârbătoare la biserică, să fie cunoscuți de credincioși.

Hațeg, 2 April 1933.

Oficiul protopopesc ortodox român Hațeg în înțelegere cu cons. parohial.

Ieronim Ciocan
protopop.

Nr. 107/1933 prot.

(38) 3-3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. III **Meșindorf**, protopopiatul Sighișoara, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegr. Rom.».

Venitele împreunate cu acest post sânt:

1. Salar dela stat conf. coalei B.
2. Casă parohială.
3. Sesiune parohială 4 jug. (la 3 hotare necomasat) pe hotarul comunei, și 18 jug. primite prin reforma agrară pe hotarul comunei Teina (fânaț și pășunat).
4. Câte-o ferdelă (20 l.), bucate de familie.
5. Șase stânjini lemne de foc.
6. Stola obișnuită în tract.

Cererile de concurs, însoțite de documentele necesare, se vor înainta oficiului protopopesc în termenul fixat. Concurenții, cu prealabila învoire a protopopului, se vor prezenta în parohie pentru cânta, predica, servi și a face cunoștință cu credincioșii. Candidații vor anexa la documente, permisiunea dela Prea Veneratul Consiliu arhiepiscopesc, de a concura.

Sighișoara, la 11 April 1933.

Oficiul protopopesc ortodox Sighișoara în înțelegere cu consiliul parohial din Meșindorf.

Emilian Stoica
protopop.

Anunțuri și reclame

Cel mai răspândit ziar care poate fi întrebuințat pentru anunțuri și reclame în cercurile preoțesti din Ardeal, este

Telegraful Român

Anunțuri și reclame se primesc la Administrația ziarului, în Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45.